

Imanzadeh, Ali; Marandi Heidarloo, Maryam (2024). Synthesis of the Dimensions and Components of Information Anxiety. *Journal of Knowledge-Research Studies*, 3 (4): 124-143

Doi: 10.22034/jkrs.2024.64022.1116

URL: https://jkrs.tabrizu.ac.ir/article_19008.html?lang=en

©The Author(s)

Publisher: University of Tabriz

The paper is an open access and licensed under the Creative Commons CC BY NC license.

Synthesis of the Dimensions and Components of Information Anxiety

Ali Imanzadeh¹, Maryam Marandi Heidarloo²

Received: October, 15, 2024; **Revised:** December, 24, 2024

Accepted: December, 27, 2024; **Published:** December, 31, 2024

Abstract

Purpose: Information anxiety, a concept that has emerged alongside the expansion of modern epistemologies and the growth of virtual spaces, is increasingly recognized as a significant psychological issue. This research aims to synthesize the dimensions and components of information anxiety, providing a comprehensive understanding of its scope.

Methodology: This study employed a qualitative synthesis approach. The research population consisted of studies published between 2014 and 2024. Initially, 139 relevant articles were identified, including 4 in Persian and 135 in English. Following the application of exclusion criteria, 20 studies (16 in English and 4 in Persian) were selected for final analysis. Data were analyzed using Roberts' six-step synthesis model, which involved a three-stage coding process (open, central, and selective).

Findings: The synthesis process revealed 143 open codes, 25 central codes, and 5 selective codes, which were categorized into five dimensions of information anxiety: (1) information overload, (2) inability to access information, (3) inability to understand and process information, (4) psychological factors, and (5) inability to manage knowledge.

Conclusion: Despite differing perspectives on whether information anxiety is inherently positive or negative, it is clear that this emerging form of anxiety can lead to significant psychological and epistemological consequences. Information anxiety can affect both mental and physical health, thereby influencing individuals' quality of life. Understanding its dimensions and components can empower individuals to manage and mitigate this anxiety effectively.

Value: This research is the first synthesis of the dimensions and components of information anxiety. Its findings contribute to the accurate identification of the boundaries and gaps in the current understanding of information anxiety, offering valuable insights for future research and practical applications.

Key Words: *Information Anxiety, Anxiety, Synthesis*

1. Associate Professor, Department of Educational Sciences, University Of Tabriz, Tabriz, Iran. (Corresponding author) aliimanzadeh@tabrizu.ac.ir

2. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Farhangian University, PO Box 14665-889. Tehran, Iran.

Extended Abstract

Journal of
Knowledge-Research
Studies (JKRS)

Vol 3

Issue 4

Serial Number 10

2024

Introduction: Information anxiety, an emerging form of anxiety primarily linked to epistemological challenges, has become increasingly relevant in the context of modern information environments. The concept traces its origins to the philosophical work of Sir Francis Bacon, who emphasized the overwhelming nature of knowledge. In today's digital age, individuals are required to possess advanced cognitive and metacognitive skills to navigate the complex information landscape, distinguish between true and false information, and solve problems effectively. Research on information anxiety has suggested various causes, including the rapid proliferation of new knowledge and the overwhelming volume of information. For example, Eklof argues that the emergence of new knowledge intensifies this anxiety, while Xu and Yan (2022) attribute it to information overload. Other scholars, such as Al-Youzbaky and Hanna (2022), suggest that information anxiety arises from an inability to process information effectively.

Purpose: This study aims to synthesize the dimensions and components of information anxiety, offering a structured framework for understanding this phenomenon.

Methodology: The study follows a qualitative synthesis approach. The research population comprises articles published between 2014 and 2024. Initially, 139 studies were identified through searches in both Persian and English databases, including Noormages, Magiran, SID, Irondoc, Google Scholar, Science Direct, Springer, Scopus, ERIC, and ProQuest. After applying exclusion criteria, 20 articles were selected for the final analysis. The data were analyzed using Roberts' six-step synthesis model, which involved open, central, and selective coding.

Findings: The analysis resulted in 143 open codes, 25 central codes, and 5 selective codes, which were categorized into five main dimensions of information anxiety:

1. **Information Overflow:** This dimension includes components such as the volume of information, information explosion, and the diversity of knowledge sources.
2. **Inability to Access Information:** This dimension involves issues such as difficulty in searching for information, lack of experience, inability to use search tools effectively, time limitations, and selective information retrieval challenges.
3. **Inability to Understand and Process Information:** This dimension encompasses the difficulty in distinguishing between true and false information, inconsistencies in epistemological beliefs, lack of concentration, and cognitive overload.
4. **Psychological Factors:** These include anxiety triggered by information abundance, fear of being overwhelmed, existential loneliness, privacy concerns, and the fear of losing important information.
5. **Inability to Manage Knowledge:** This dimension relates to the lack of effective information management skills and a reluctance to share knowledge.

Table 1: Documents studied in the field of dimensions, components of information anxiety

Author(s)	Title of article	
Shi (2022).	Intelligent Relaxation System for Information Anxiety	1
Xu & Yan (2022).	The relationship between information overload and state of anxiety in the period of regular epidemic prevention and control in China.	2
Al-Youzbaky, & Hanna. (2022)	The Effect of Information Overload, and Social Media Fatigue on Online Consumer's Purchasing Decisions: The Mediating Role of Technostress and Information Anxiety	3
Xiang., Qiao., Gao & Cao (2021).	Information anxiety, intergroup emotion, and rational coping in hotel employees under normalized pandemic prevention measures	4
Cadier., Ding, & El Khazzar (2021).	Information Anxiety on Mobile Social Media	5
Tsai & Wu, (2021).	Visual search patterns, information selection strategies, and information anxiety for online information problem-solving	6
Lin., Cheng & Chuang (2021)	Three Needs and Information Anxiety on Knowledge Purchase Intentions across Online Knowledge Platforms	7
Cateddrilla., Ebarido, Limpin., Vega., & Doce (2022).	Health Anxiety, Information Anxiety, and Internet Self-Efficacy on Cyberchondria among Filipino Young Professionals during the COVID-19 Pandemic	8
Naveed & Anwar (2020)	Towards Information Anxiety and Beyond	9
Naveed & Anwar (2019)	Modeling Information Anxiety	10
Micallef & Porter (2019)	Towards Detecting and Managing Information Anxiety in the ICT Industry	11
Kirby., Reynolds., Walker., Furer & Pryor (2018)	Evaluating the quality of perinatal anxiety information available online. Archives of women's mental health	12
Hartog (2017).	A Generation of Information Anxiety: Refinements Generation of Information Anxiety: Refinements and RecommendationsRecommendati	13
Bapat, S. S., Patel, H. K., & Sansgiry, S. S. (2017).	Role of Information Anxiety and Information Load on Processing of 3Prescription Drug Information Leaflets	14
Mr (2016).	Information Anxiety and Information Overload of Undergraduates in Two Universities in South-West Nigeria	15
Eklof (2013).	Understanding Information Anxiety and How Academic Librarians Can Minimize Its Effects	16
Imanzadeh., Beirampour & Marandi (2024).	Information Anxiety and Its Limitations: A Systematic Review Study	17
Doostzade & Haji Zeinolabedini (2022).	Information Overflow and Its Role in Causing Anxiety.	18
Imanzadeh., Karimi & Farajpour Bonab., (2020).	The effectiveness of media literacy education on reducing information anxiety among students of Tabriz University.	19
imanzadeh & marandi heidarlou (2024).	The Information Anxiety Management Model of the University of Tabriz Students Based on Grounded Theory Approach	20

**Journal of
Knowledge-Research
Studies (JKRS)**

Vol 3

Issue 4

Serial Number 10

2024

Table 2: Dimensions, Components, and Indicators of Information Anxiety

	Dimensions	Components
Information Anxiety	Information overflow	Variety of information communication
		Information rain and high volume of information
		Amount of information
		Information explosion and overflow
		Plurality of knowledge
	Inability to reach to information	Source of information
		Inability to search for information
		Lack of experience
		Inability to use Internet search tools
		time limit
		Inability to find information
	Inability to understand and Information processing	selectivity
		Inability to distinguish true from false information
		Inconsistency of epistemological beliefs
		Lack of attention and lack of concentration
		Inability to think and analyze information
		Information complexity
	Psychological factors	Anxiety caused by the abundance of information
		The fear of drowning and abandonment of information
		Fear of accuracy and quality of information
		Existential loneliness
		Privacy concerns
		Fear of losing important information
	Inability to manage knowledge	Lack of information management skills
		Lack of belief in sharing knowledge and information

Conclusion: While there is debate about whether information anxiety is inherently positive or negative, it is clear that this type of anxiety can have profound negative psychological and epistemological impacts. It affects not only mental and physical health but also individuals' overall quality of life. Identifying the dimensions and components of information anxiety provides a foundation for developing strategies to manage and mitigate its effects.

Value: This research represents the first synthesis of the dimensions and components of information anxiety. Its findings offer valuable insights into the nature of information anxiety, helping to identify both its boundaries and gaps. This work contributes significantly to the field and can inform future research and practical interventions aimed at addressing information anxiety.

Reference

- Al-Yozbakuy, B. A., & Hanna, R. D. (2022). The effect of information overload, and social media fatigue on online consumers purchasing decisions: the mediating role of technostress and information anxiety. *Journal of System and Management Sciences*, 12(2), 195-220. DOI: 10.33168/JSMS.2022.0209
- Arnold, M., Goldschmitt, M., & Rigotti, T. (2023). Dealing with information overload: a comprehensive review. *Frontiers in psychology*, 14, 1122200. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1122200>
- Bapat, S. S., Patel, H. K., & Sansgiry, S. S. (2017). Role of information anxiety and information load on processing of prescription drug information leaflets. *Pharmacy*, 5(4), 57. <https://doi.org/10.3390/pharmacy5040057>

Journal of
Knowledge-Research
Studies (JKRS)

Vol 3

Issue 4

Serial Number 10

2024

- Belabbes, M. A., Ruthven, I., Moshfeghi, Y., & Rasmussen Pennington, D. (2023). Information overload: a concept analysis. *Journal of Documentation*, 79(1), 144-159. <https://doi.org/10.1108/JD-06-2021-0118>
- Blundell, S., & Lambert, F. (2014). Information anxiety from the undergraduate student perspective: a pilot study of second-semester freshmen. *Journal of Education for Library and Information Science*, 55(4), 261-274.
- Cadier, A., Ding, J., & El Khazzar, S. (2021). *Information Anxiety on Mobile Social Media*. [Master's thesis, Department of Informatics, Lund School of Economics and Management, Lund University]. Lund University archive.
- CATEDRILLA, J., EBARDO, R., LIMPIN, L., VEGA, C. J. D., & DOCE, L. J. (2022, November). Health anxiety, information anxiety, and internet self-efficacy on cyberchondria among Filipino young professionals during the COVID-19 pandemic. In *International Conference on Computers in Education* (pp. 604-610).
- CATEDRILLA, J., EBARDO, R., LIMPIN, L., VEGA, C. J. D., & DOCE, L. J. (2022, November). Health anxiety, information anxiety, and internet self-efficacy on cyberchondria among Filipino young professionals during the COVID-19 pandemic. In *International Conference on Computers in Education* (pp. 604-610).
- Cook, P. J. (2024). *Choreographic Practice in Online Pedagogy*. Palgrave Macmillan.
- doostzade, Z. , & Haji Zeinolabedini, M. (2022). Information Overflow and Its Role in Causing Anxiety. *Science Cultivation*, 13(1), 26-32. Doi: 20.1001.1.2008935.1401.13.1.6.9 [In Persian]
- Eklof, A. (2013). Understanding information anxiety and how academic librarians can minimize its effects. *Public Services Quarterly*, 9(3), 246-258. <https://doi.org/10.1080/15228959.2013.815529>
- Fernández-Otoya, F., Cabero-Almenara, J., Pérez-Postigo, G., Bravo, J., Alcázar-Holguin, M. A., & Vilca-Rodríguez, M. (2024). Digital and Information Literacy in Basic-Education Teachers: A Systematic Literature Review. *Education Sciences*, 14(2), 127. <https://doi.org/10.3390/educsci14020127>
- Hartog, P. A. (2017). A Generation of Information Anxiety: Refinements and Recommendations. *Christian Librarian*, 60(1), 44-55. doi: <https://doi.org/10.55221/2572-7478.1007>
- Hołyst, J. A., Mayr, P., Thelwall, M., Frommholz, I., Havlin, S., Sela, A., ... & Sienkiewicz, J. (2024). Protect our environment from information overload. *Nature Human Behaviour*, 8(3), 402-403. <https://doi.org/10.1038/s41562-024-01833-8>
- imanzadeh, A. , & marandi heidarloo, M. (2024). The Information Anxiety Management Model of the University of Tabriz Students Based of Grounded Theory Approach. *Library and Information Science Research*, 14(1), 131-150. doi: 10.22067/infosci.2024.85688.1188 [In Persian]
- Imanzadeh, A. , Karimi, J. , & Farajpour Bonab, F. (2020). The Effectiveness of Media Literacy Education on Reducing Information Anxiety among Students of Tabriz University. *Communication Research*, 26(100), 173-207. doi: 10.22082/cr.2019.107908.1837 [In Persian]
- Imanzadeh, A., Beirampour Basmenj, N., & Marandi Heidarloo, M. (2024). Information Anxiety and Its Limitations: A Systematic Review Study. *Knowledge Retrieval and Semantic Systems*, 11(41), 161-198. doi: 10.22054/jks.2024.76750.1623 [In Persian]
- Jordão, R. V. D., & Novas, J. C. (2024). Information and knowledge management, intellectual capital, and sustainable growth in networked small and medium enterprises. *Journal of the Knowledge Economy*, 15(1), 563-595. <https://doi.org/10.1007/s13132-022-01043-5>
- Khotimah, K., & Rusijono, A. M. (2024). Enhancing Metacognitive and Creativity Skills through AI-Driven Meta-Learning Strategies. *International Journal of Interactive Mobile Technologies*, 18(5). DOI:10.3991/ijim.v18i05.47705
- Kirby, P. L., Reynolds, K. A., Walker, J. R., Furer, P., & Pryor, T. A. (2018). Evaluating the quality of perinatal anxiety information available online. *Archives of women's mental health*, 21, 813-820. DOI:10.1007/s00737-018-0875-5

**Journal of
Knowledge-Research
Studies (JKRS)**

Vol 3

Issue 4

Serial Number 10

2024

**Journal of
Knowledge-Research
Studies (JKRS)**

Vol 3

Issue 4

Serial Number 10

2024

- Lagoe, C., & Atkin, D. (2015). Health anxiety in the digital age: An exploration of psychological determinants of online health information seeking. *Computers in Human Behavior*, 52, 484-491. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.06.003>
- Lin, S., Cheng, K., & Chuang, S. H. (2021). Three needs and information anxiety on knowledge purchase intentions across online knowledge platforms. *Behavioral Sciences*, 11(10), 127. <https://doi.org/10.3390/bs11100127>
- Micallef, M., & Porter, C. (2019). *Towards Detecting and Managing Information Anxiety in the ICT Industry*. In *SEKE* (pp. 594-775). DOI:10.18293/SEKE2019-095
- Mr, O. J. O. (2016). Information anxiety and information overload of undergraduates in two universities in South-West Nigeria.
- Naveed, M. A., & Anwar, M. A. (2019). Modeling information anxiety. *Library Philosophy and Practice*, 2758.
- Naveed, M. A., & Anwar, M. A. (2020). Towards Information Anxiety and Beyond. *Webology*, 17(1). DOI:10.14704/WEB/V17I1/a208
- Phillips-Wren, G., & Adya, M. (2020). Decision making under stress: The role of information overload, time pressure, complexity, and uncertainty. *Journal of decision systems*, 29(sup1), 213-225. DOI: 10.1080/12460125.2020.1768680
- Resnick, L. B. (Ed.). (2024). *The nature of intelligence*. Taylor & Francis.
- Shi, X. (2022). *Intelligent Relaxation System for Information Anxiety*. Rochester Institute of Technology. [Unpublished Master's thesis]. Rochester University.
- Simões, J. M., & Caldeira, W. (2024). Rhizomatic Creativity: Exploring the Uncharted Territories of AI-Generated Imagery. *[Rmd] Revista Multidisciplinar*, 6(3), e202425-e202425. DOI: <https://doi.org/10.23882/rmd.24228>
- Sugilar, H., Yudhiantara, R. A., & Ramdhani, S. (2024). Analysis of Students' Metacognitive Ability and Meta-skills in Solving Mathematical Problems with Higher-Order Thinking Skills. *MathSciEdu: Journal of Mathematics and Science Education*, 1(1), 39-52. DOI: 10.12691/education-7-11-5
- Terrile, V. C. (2023). Finding the answers: Community college students' non-Academic information behaviors. *Community College Journal of Research and Practice*, 47(3), 165-182. <https://doi.org/10.1080/10668926.2021.1985014>
- Tsai, M.-J., & Wu, A.-H. (2021). Visual search patterns, information selection strategies, and information anxiety for online information problem solving. *Computers & Education*, 172, 104236. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2021.104236>
- Vicente, P. (2024). Exploring and depicting information pathologies: A case study of information technology anxiety and information overload. *The Canadian Journal of Information and Library Science*, 47(2), 99-107. DOI: <https://doi.org/10.5206/cjils-rcsib.v47i2.17683>
- Wurman, R. S., Leifer, L., Sume, D., & Whitehouse, K. (2001). Information anxiety two. *Que, Indianapolis, IN*.
- Xiang, K., Qiao, G., Gao, F., & Cao, Y. (2021). Information anxiety, intergroup emotion, and rational coping in hotel employees under normalized pandemic prevention measures. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 48, 344-356. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2021.07.005>
- Xiong, A., & Proctor, R. W. (2018). Information processing: The language and analytical tools for cognitive psychology in the information age. *Frontiers in psychology*, 9, 1270. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.01270>
- Xu, C., & Yan, W. (2022). The relationship between information overload and state of anxiety in the period of regular epidemic prevention and control in China: a moderated multiple mediation model. *Current Psychology*, 1-18. DOI:<https://doi.org/10.1007/s12144-022-03289-3>
- Zhao, B. Y., Chen, M. R., Lin, R., Yan, Y. J., & Li, H. (2024). Influence of information anxiety on core competency of registered nurses: mediating effect of digital health literacy. *BMC nursing*, 23(1), 626. DOI:10.1186/s12912-024-02275-3

ایمان زاده، علی؛ مرندی حیدرلو، مریم (۱۴۰۳). سنتز پژوهی ابعاد و مؤلفه‌های اضطراب اطلاعاتی. نشریه مطالعات دانش پژوهی، ۳ (۴): ۱۴۳-۱۲۴.

Doi: 10.22034/jkrs.2024.64022.1116

URL: https://jkrs.tabrizu.ac.ir/article_19008.html

ناشر: دانشگاه تبریز

© نویسندگان

این مقاله به صورت دسترسی باز و با لایسنس CC BY NC کپی‌رایت‌گامانز قابل استفاده است.

سنتز پژوهی ابعاد و مؤلفه‌های اضطراب اطلاعاتی

علی ایمان زاده^{۱*}، مریم مرندی حیدرلو^۲

۱. دانشیار، گروه علوم تربیتی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران (نویسنده مسئول) aliimanzadeh@tabrizu.ac.ir
۲. استادیار، گروه آموزش علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، صندوق پستی ۸۸۹-۱۴۶۶۵، تهران، ایران.

تاریخ بازنگری: ۴ دی ۱۴۰۳

تاریخ انتشار: ۱۱ دی ۱۴۰۳

تاریخ دریافت: ۲۴ مهر ۱۴۰۳

تاریخ پذیرش: ۷ دی ۱۴۰۳

چکیده

هدف: اضطراب اطلاعاتی یکی از اضطراب‌های نوظهوری است که در سایه رشد و گسترش معرفت‌شناسی‌های نوین پدیدار شده و با گسترش فضاهای مجازی در حال تبدیل شدن به یک بحران است. هدف پژوهش حاضر، سنتز پژوهی ابعاد و مؤلفه‌های اضطراب اطلاعاتی است.

روش‌شناسی: پژوهش حاضر کیفی از نوع سنتز پژوهی است. جامعه آماری، پژوهش‌های موجود در بازه زمانی ۲۰۱۴ تا ۲۰۲۴ می‌باشد. به‌طور کلی، تعداد مقالات و پژوهش‌های مرتبط با کلیدواژه‌ها، ۱۳۹ مورد (۴ مقاله فارسی و ۱۳۵ مقاله انگلیسی) بود. از بین این تعداد پژوهش، با توجه به ملاک‌های خروج، ۲۰ مطالعه (۱۶ پژوهش انگلیسی و ۴ پژوهش فارسی) جهت تحلیل نهایی انتخاب شد. جهت تحلیل داده‌های پژوهش، از الگوی ۶ مرحله‌ای سنتز پژوهی روبرتس با استفاده از شیوه کدگذاری سه مرحله‌ای (باز، محوری و انتخابی) بهره گرفته شد.

یافته‌ها: داده‌ها در قالب ۱۴۳ کد باز، ۲۵ کد محوری و ۵ کد انتخابی در قالب ابعاد اضطراب اطلاعاتی به صورت سرریز اطلاعاتی، ناتوانی در دسترسی به اطلاعات، ناتوانی در فهم و پردازش اطلاعات، عوامل روان‌شناختی و ناتوانی در مدیریت دانش شناسایی شد.

نتایج: علیرغم تفاوت‌های دیدگاهی در باب مثبت یا منفی بودن اضطراب اطلاعاتی، اضطراب اطلاعاتی به عنوان یک اضطراب نوظهور پیامدهای منفی روان‌شناختی و معرفت‌شناختی زیادی می‌تواند به همراه داشته باشد و این نوع اضطراب می‌تواند تأثیر قابل توجهی بر سلامت ذهنی و جسمی و در کل، کیفیت زندگی افراد بگذارد. شناسایی ابعاد و مؤلفه‌های اضطراب اطلاعاتی می‌تواند افراد را در مدیریت این اضطراب و غلبه بر آن توانمند سازد.

اصالت و ارزش: این پژوهش نخستین پژوهش در باب سنتز پژوهی ابعاد و مؤلفه‌های اضطراب اطلاعاتی است و یافته‌های آن می‌تواند در شناسایی دقیق حدود و ثغور اضطراب اطلاعاتی کمک کند.

کلیدواژه‌ها: اضطراب، اضطراب اطلاعاتی، سنتز پژوهی

یکی از اضطراب‌های نوظهور که بیشتر ماهیت معرفت‌شناختی دارد، اضطراب اطلاعاتی است. در باب اضطراب اطلاعاتی و زمینه و ریشه پیدایش آن روایت‌های زیادی وجود دارد. برخی از اندیشمندان ریشه پیدایش آن را به وورمن، برخی به بیکن و برخی از اندیشمندان نیز آن را به پیدایش نظریه معناشناختی اطلاعات مرتبط می‌دانند. غالب‌ترین دیدگاه در این زمینه پیدایش مفهوم اضطراب اطلاعاتی با اندیشه‌های سر فرانسیس بیکن^۱، فیلسوف مشهور بریتانیایی است. بیکن اولین بار در کتاب خود با عنوان پیشرفت یادگیری به این چالش مهم اشاره کرد که مقدار دانش و ماهیت دانش‌های کسب‌شده انسان در پیدایش اضطراب اطلاعاتی تأثیرگذار است و در دانش، تضادهای زیادی وجود دارد و با افزایش دانش، اضطراب هم افزایش پیدا می‌کند (بیکن، ۱۶۰۵). اگرچه در آن زمان مفهوم اضطراب اطلاعاتی به صورت رسمی مطرح نشده بود ولی نزدیک به ۴ قرن بعد، این اصطلاح در کتابی تحت عنوان «اضطراب اطلاعاتی» نوشته ریچارد ساول وورمن که در سال ۱۹۸۹ منتشر شد، ظاهر شد. به گفته وورمن، «اضطراب اطلاعاتی همیشه تولید می‌شود. افزایش شکاف بین آنچه می‌فهمیم و آنچه فکر می‌کنیم باید بفهمیم، بیانگر اضطراب اطلاعاتی است. این سیاه‌چاله بین داده‌ها و دانش است و زمانی اتفاق می‌افتد که اطلاعات به ما نمی‌گویند چه می‌خواهیم یا باید بدانیم» (نوید و انوار^۲، ۲۰۱۹). به تعبیر شدروف^۳ (۲۰۰۱)، امروزه رشد اطلاعات خیلی سریع بوده و با نانوئانیه‌ها در حال گسترش است. وجود و دریافت مقدار بیش‌ازحد اطلاعات، نیاز عمیق‌تری به تجارب واقعاً آگاه‌کننده برای درک ارزشمندترین شکل اطلاعات وجود دارد. امروزه با رشد سریع اطلاعات، افراد باید از توانایی‌های شناختی و فراشناختی ویژه‌ای برخوردار باشند (خوتیمه و روسیجونو^۴، ۲۰۲۴) و توانایی تمیز اطلاعات درست از نادرست و حل مسئله در محیط‌های اطلاعاتی را داشته باشند (سوگیلار و همکاران^۵، ۲۰۲۴). امروزه با رشد سریع فناوری‌های ارتباطی و تولید انبوه دانش و نشر گسترده آن، فقط کسانی می‌توانند در چنین شرایطی زنده بمانند و پیشرفت کنند که از سواد اطلاعاتی بهره‌مند بوده و دانش کاربرست این سواد را هم داشته باشند (فرناندز اوتویا و همکاران^۶، ۲۰۲۴). در باب اضطراب اطلاعاتی یکی از مباحث بنیادین، علل پیدایش اضطراب اطلاعاتی است و پژوهشگران این حوزه در باب پیدایش آن دیدگاه‌های متفاوتی را عرضه کرده‌اند. از دیدگاه اکلف^۷ (۲۰۱۳)، یکی از علل پیدایش اضطراب اطلاعاتی، پیدایش دانش‌های نوین است. از دیدگاه ایشان، چشم‌انداز اطلاعاتی تازه پدیدار شده موضوع اضطراب اطلاعاتی را تشدید کرده است. خو و یان^۸ (۲۰۲۲)، سرریز اطلاعاتی را منشأ پیدایش اضطراب

1. Francis Bacon

2. Naveed, M. A., & Anwar

3. Shedrof

4. Khotimah, K., & Rusijono, A. M.

5. Sugilar, H., Yudhiantara, R. A., & Ramdhani, S.

6. Fernández-Otoya, F., Cabero-Almenara, J., Pérez-Postigo, G., Bravo, J., Alcázar-Holguin, M. A., & Vilca-Rodríguez, M.

7. Eklof

8. Xu & Yan

اطلاعاتی عنوان می‌کنند و حجم اطلاعات انباشته‌شده ذهنی را در پیدایش این نوع اضطراب در افراد اثرگذار می‌دانند. برخی از اندیشمندان همچون الیوزبکی و همکاران^۱ (۲۰۲۲) و کادیر، دینگ و الخزر^۲ (۲۰۲۱) اضطراب اطلاعاتی را ناشی از ناتوانی در پردازش صحیح اطلاعات می‌دانند. در باب اضطراب اطلاعاتی و حدود و ثغور آن شدورف^۳ (۲۰۰۱) اظهار داشت که اضطراب اطلاعاتی می‌تواند اشکال مختلفی داشته باشد. اولین مورد ناامیدی و ناتوانی در همگام ماندن با حجم داده‌های موجود در زندگی ما است. دوم، ناامیدی از کیفیت چیزی که با آن مواجه می‌شویم، به‌ویژه آنچه که جدید هستند. این به نیاز به به‌روز بودن و همیشه آگاه و مطلع بودن اشاره دارد. ثالثاً، احساس گناه ناشی از «مطلع بهتر نبودن»^۴، عدم توانایی در هماهنگی با حجم داده‌هایی که به‌عنوان اطلاعات مخفی می‌شوند. چهارم، احتمالاً آخرین مورد، غرور خطرناکی است که برای «اول داننده چیزها»^۵ ایجاد می‌شود. نوید و انور (۲۰۱۹) اضطراب اطلاعاتی را حوزه‌ای مبهم عنوان کرده و اعتقاد دارند تعریف اضطراب اطلاعاتی به‌عنوان یک سازه و حوزه مستقل مستلزم تفکیک آن از اضطراب جستجوی اطلاعات، اضطراب کتابخانه و اضطراب اینترنت است. از دیدگاه ایشان، اضطراب جستجوی اطلاعات گسترده‌تر از اضطراب کتابخانه‌ای بوده و اضطراب جستجوی اطلاعات و اضطراب کتابخانه‌ای به‌نوبه خود زیرمجموعه‌ای از تمام اضطراب‌های اطلاعاتی است. با توجه به مطالب فوق، به نظر می‌رسد پرداختن به اضطراب اطلاعاتی و شناسایی ابعاد و مؤلفه‌های آن یکی از ضروریات عصر حاضر باشد. عدم وضوح حدود و ثغور این مفهوم از یک‌طرف و رشد و گسترش فراگیری افراد به اضطراب اطلاعاتی به دلیل ظهور شبکه‌های اجتماعی و ظهور نظریه‌های جدید معرفت‌شناختی و دریافت بیش‌ازاندازه اطلاعات غیرمنسجم از طرف دیگر، پرداختن به این مفهوم و شناسایی ابعاد و مؤلفه‌های آن را ضروری‌تر کرده است. پیش‌بینی می‌شود اضطراب اطلاعاتی به‌زودی، یکی از اضطراب‌های فراگیر در افراد شده و پیشگیری و درمان این نوع اضطراب نسبت به اضطراب‌های دیگر از پیچیدگی خاصی برخوردار خواهد شد. پیشگیری از این نوع اضطراب و غلبه بر آن، طبیعتاً مستلزم شناسایی دقیق آن و بکار بردن استراتژی‌های متناسب با ماهیت آن است. لذا با توجه به مطالب فوق، پژوهشگر به دنبال دستیابی به این سؤال پژوهشی است که اضطراب اطلاعاتی از چه ابعاد و مؤلفه‌هایی برخوردار است؟

۲-پیشینه پژوهش

پژوهش‌های انجام گرفته هم نشان می‌دهد که اضطراب اطلاعاتی به‌طور اعم و ابعاد و مؤلفه‌های آن به‌طور اخص، موضوع و دغدغه پژوهشگران بوده و عوامل زیادی می‌تواند با آن مرتبط بوده و

1. Al-Youzbaky, B. A., & Hanna, R. D.

2. Cadier, A., Ding, J., & El Khazzar, S.

3. Shedroff

4. better informed

5. knowing things first

سنتر پژوهی ابعاد و مؤلفه‌های اضطراب اطلاعاتی

پیامدهای زیادی هم می‌تواند این نوع اضطراب به همراه داشته باشد. پژوهش مستر^۱ (۲۰۱۶) بیانگر این امر است که اضطراب اطلاعاتی از ابهام معنایی برخوردار است و عمدتاً با اضافه‌بار اطلاعاتی هم‌سنگ در نظر گرفته می‌شود. نگاه کلی این مقاله نگاه تحلیلی مفهومی به مفهوم اضطراب اطلاعاتی است و این پژوهش را می‌توان از اولین پژوهش‌هایی نام برد که در رشد مفهومی اضطراب اطلاعاتی نقش ایفا کند. نوید و انوار (۲۰۱۹) در باب مدل‌سازی اضطراب اطلاعاتی، اضطراب اطلاعاتی را جامع‌تر از اضطراب جستجوی اطلاعات و اضطراب کتابخانه‌ای ترسیم کرده و از دیدگاه آن‌ها، اضطراب اطلاعات همواره یک موضوع جدی بوده که پیامدهای گسترده‌ای برای توسعه اجتماعی-اقتصادی، اجتماعی-سیاسی، روانی-اجتماعی هر جامعه دارد و این پتانسیل را دارد که موفقیت اکثر افراد را در زمینه دانشگاه، محل کار و زندگی روزمره محدود کند. از منظر نویسندگان این مقاله، اضطراب اطلاعاتی از جامعیت بیشتری برخوردار است ولی در عصر حاضر پیامدهای روانی و معرفت‌شناختی آن نسبت به دیگر ابعاد آن از عمومیت بیشتری برخوردار است. در باب عوامل مؤثر بر ظهور اضطراب اطلاعاتی، بلوندل و لمبرت (۲۰۱۹)، اضطراب و سردرگمی در کسب اطلاعات و عوامل غیرفردی را از عوامل اصلی اضطراب اطلاعاتی عنوان کرده و عوامل تجربه و سابقه کاری، جنسیت، و نژاد/قومیت را با اضطراب اطلاعاتی در ارتباط مستقیم عنوان می‌کند. نوید و انور (۲۰۲۰) در پژوهش خود به راهبردهای کنترل اضطراب اطلاعاتی اشاره دارد و در این زمینه بر این امر اشاره دارد که بین سواد اطلاعاتی و کاهش اضطراب اطلاعاتی رابطه مستقیمی وجود دارد و افراد با سطوح بالایی از این مهارت‌ها، سطوح پایین‌تری از اضطراب اطلاعاتی را تجربه می‌کنند. تسای و همکاران^۲ (۲۰۲۱) در علل پیدایش اضطراب اطلاعاتی به مهارت‌های جستجو مرتبط کرده و اضطراب اطلاعاتی را ناشی از فقدان مهارت جستجوی اطلاعات می‌دانند و به این امر اشاره دارند که اضطراب اطلاعاتی از مؤلفه‌های شناختی و عاطفی برخوردار است. دی اولیویرا و همکاران^۳ (۲۰۲۳) نیز در تبیین علل پیدایش اضطراب اطلاعاتی، ضمن مفهوم‌شناسی اضطراب اطلاعاتی و ارائه مدلی برای آن، در مدل اضطراب اطلاعاتی خود، پیچیدگی اطلاعات یا اضافه‌بار شناختی، ترس از دست دادن اطلاعات مهم، نگرانی‌های مربوط به صحت و کیفیت اطلاعات و محدود بودن زمان را از ابعاد اضطراب اطلاعاتی عنوان می‌کند. در پژوهش‌های داخلی نیز چندان پژوهشی در این زمینه صورت نگرفته است. ایمان زاده، بیرامپور و مرندی (۱۴۰۳) در پژوهش خود ضمن مروری بر ابعاد اضطراب اطلاعاتی از منظر نویسندگان قبلی، سه بعد سرریز اطلاعاتی، ناتوانی در فهم و پردازش اطلاعات و ناتوانی در دسترسی و پیدا کردن اطلاعات موجود را از ابعاد اصلی اضطراب اطلاعاتی عنوان کرده و به این امر تأکید دارد که ابهام معنایی در مفهوم اضطراب اطلاعاتی وجود دارد و در کنار تحلیل مفهومی برای روشن شدن آن، توسعه سواد اطلاعاتی، تمرین مراقبت از خود و تعیین محدودیت در مصرف اطلاعات و تغییر

1. Mr

2. Tsai, M.-J., & Wu, A.-H.

3. De Oliveira, de Vargas Corrêa & Caregnato

نگرش معرفت‌شناختی در باب اطلاعات می‌تواند به کاهش اضطراب اطلاعات کمک کند. در پژوهش دیگری، ایمان‌زاده و مرندي حیدرلو (۱۴۰۳) در پژوهشی برای ارائه مدل کنترل اضطراب اطلاعاتی، اضطراب اطلاعاتی را دارای دو بعد اصلی شناختی و فناورانه عنوان کرده و معتقد است اعتیاد به تلفن‌های هوشمند، فقدان مهارت خود مدیریتی، ظهور فناوری‌های جدید، سرریز اطلاعاتی بر اثر دانش ریزومی، ناتوانی مدیریت نظام شناختی، ترس از دست دادن اطلاعات مهم و کمبود زمان در پیدایش آن نقش مهمی دارند. از منظر این پژوهش بی‌نظمی معرفت‌شناختی نقش مهمی را در ظهور اضطراب اطلاعاتی ایفا می‌کند.

بررسی دقیق پژوهش‌های انجام گرفته نشان می‌دهد که علی‌رغم اینکه اضطراب اطلاعاتی چه در داخل کشور و چه در خارج از ایران یکی از دغدغه‌های اساسی پژوهشگران حوزه‌های علمی است ولی بررسی ابعاد و مؤلفه‌های اضطراب اطلاعاتی نیازمند پژوهش‌های بیشتری است. بررسی پیشینه‌ها هم نشان می‌دهد که به مرور زمان ابعاد جدیدی از اضطراب اطلاعاتی ظاهر شده است و ممکن است در طول زمان به ابعاد و مؤلفه‌های آن افزوده شود. در مرحله پیدایش اولیه، ابعاد اضطراب اطلاعاتی محدود به دو بعد سرریز اطلاعاتی و ناتوانی در جستجوی اطلاعات بود ولی به تدریج ابعاد و مؤلفه‌های آن گسترش یافت و عناصر جدیدی نیز به آن اضافه شد. بررسی این پژوهش‌ها هم نشان می‌دهد که در باب ابعاد اضطراب اطلاعاتی، انسجام دیدگاهی وجود ندارد و مؤلفه‌های مربوط به ابعاد اضطراب اطلاعاتی نیز شناسایی نشده است. اگرچه پژوهش‌های انجام گرفته فوق می‌توانند رهیافت‌هایی برای پژوهش حاضر داشته باشند، ولی فقدان پژوهش و تحقیق در باب ابعاد و مؤلفه‌های اضطراب اطلاعاتی مشهود است و انجام پژوهش‌های بیشتر و دقیق‌تر در این زمینه ضروری به نظر می‌رسد. با توجه به هدف فوق و شکاف مطرح شده، پژوهش حاضر به دنبال شناسایی ابعاد، مؤلفه‌های اضطراب اطلاعاتی است.

۳-روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نوع هدف، بنیادی-کاربردی و رویکرد بکار گرفته شده، کیفی از نوع سنتز پژوهی است. سنتز پژوهی که در برخی موارد معادل فرا تحلیل کیفی نیز به کار می‌رود، شامل ترکیب ویژگی‌ها و عوامل خاص ادبیات تحقیق است. در پژوهش حاضر، جهت تحلیل یافته‌ها از الگوی شش مرحله‌ای سنتز پژوهی روبرتس^۱ استفاده شد. مراحل به همراه شرح اقدامات انجام شده در ادامه آمده است. لازم به ذکر است روش گردآوری داده‌ها، جامعه و نمونه مورد مطالعه و روش تجزیه و تحلیل داده‌ها در فرایند این شش مرحله مشخص شده است.

۱. شناسایی نیاز، اجرای جستجوی مقدماتی و شفاف‌سازی نیاز

شناسایی ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های اضطراب اطلاعاتی تاکنون انجام نگرفته است و با توجه به اینکه مطالعات انجام شده در این زمینه از زوایای نسبتاً متفاوتی بررسی شده‌اند، در این پژوهش

1. Roberts

سعی شد بر اساس روش سنتز پژوهی و ترکیب پژوهش‌های مرتبط با ابعاد، مؤلفه‌های اضطراب اطلاعاتی شناسایی گردد.

۲. اجرای پژوهش به منظور بازیابی اطلاعات

این مرحله به جستجوی منابع مرتبط با نیاز اصلی پژوهش اختصاص دارد. در این مرحله محقق با جستجو در میان پژوهش‌های فارسی و انگلیسی که در ارتباط با ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های اضطراب اطلاعاتی انجام شده است به جستجوی منابع مرتبط با هدف پژوهش پرداخت.

از این رو کلیه مقالات فارسی موجود در پایگاه‌های اطلاعاتی مجلات تخصصی نور^۱، بانک اطلاعات نشریات کشور^۲، پایگاه مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی^۳، پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران^۴، گوگل اسکولار^۵، پورتال جامع علوم انسانی و جویسگر فارسی علم نت و مقالات انگلیسی موجود در پایگاه‌های اطلاعاتی گوگل اسکولار، ساینس دایرکت^۶، اسپرینگر^۷، اسکوپوس^۸، اریک^۹، وب او ساینس^{۱۰}، پروکوئست^{۱۱} و بررسی ارجاعات هر یک از منابع شناسایی شد. سپس با توجه به هدف پژوهش منابع مرتبط حفظ و منابع غیر مرتبط حذف شدند. کلیدواژه‌های به کار برده شده در منابع فارسی شامل اضطراب اطلاعاتی، ابعاد اضطراب اطلاعاتی، حدود و ثغور اضطراب اطلاعاتی بود. در پایگاه‌های انگلیسی زبان برای یافتن مقالات مرتبط از کلیدواژه‌های Information Anxiety Dimensions, Information Anxiety and, of, or Components, Information Anxiety استفاده شد و از عملگرهای and, of, or به عنوان راهبرد جستجو بهره گرفته شد. از منابع کاغذی، کتاب‌ها و پایان‌نامه‌ها استفاده نشد. در جستجوی منابع هم از راهبرد جستجوی منابع رو به عقب و هم از جستجوی روبه جلو بهره گرفته شد. جهت جستجوی روبه عقب از قسمت «مراجع» و همچنین برای جستجوی روبه جلو از قسمت «استناد شده توسط» بهره گرفته شد. برای افزایش اعتبار و کیفیت جستجو از دو نفر از متخصصینی که به روش‌های جستجوی منابع در پایگاه‌های اطلاعاتی آشنایی داشتند نیز در جستجوی منابع، کمک گرفته شد. برای فراهم آوردن اطلاعات مورد نیاز، از فرم کاربرگ طراحی شده توسط پژوهشگر، جهت گزارش و ثبت اطلاعات پژوهش‌های اولیه استفاده گردید. این ابزار با توجه به اطلاعات مورد نیاز از پژوهش‌های اولیه از دو بخش اطلاعات کتاب‌شناختی و اطلاعات لازم برای یافته‌ها تهیه شد. در بعد کتاب‌شناختی اطلاعاتی چون عنوان کار، نوع اثر، نویسنده، محل و تاریخ چاپ تدارک دیده شد و در بخش یافته‌ها به ثبت موارد مرتبط با هدف پژوهش پرداخته شد.

1. Noormages
2. Magiran
3. SID
4. Irondoc
5. Google Scholar
6. Science Direct
7. Springer
8. Scopus
9. ERIC
10. Wos
11. ProQuest

۳. گزینش، پالایش و سازمان‌دهی اطلاعات

این مرحله به داوری درباره تعیین مطالعات با نیازهای پژوهش اختصاص دارد. داوری که نیازمند تدوین ملاک‌هایی برای گزینش و دسته‌بندی مطالعات است. معیارهای اصلی ورود مقالات در این پژوهش شامل موارد زیر است:

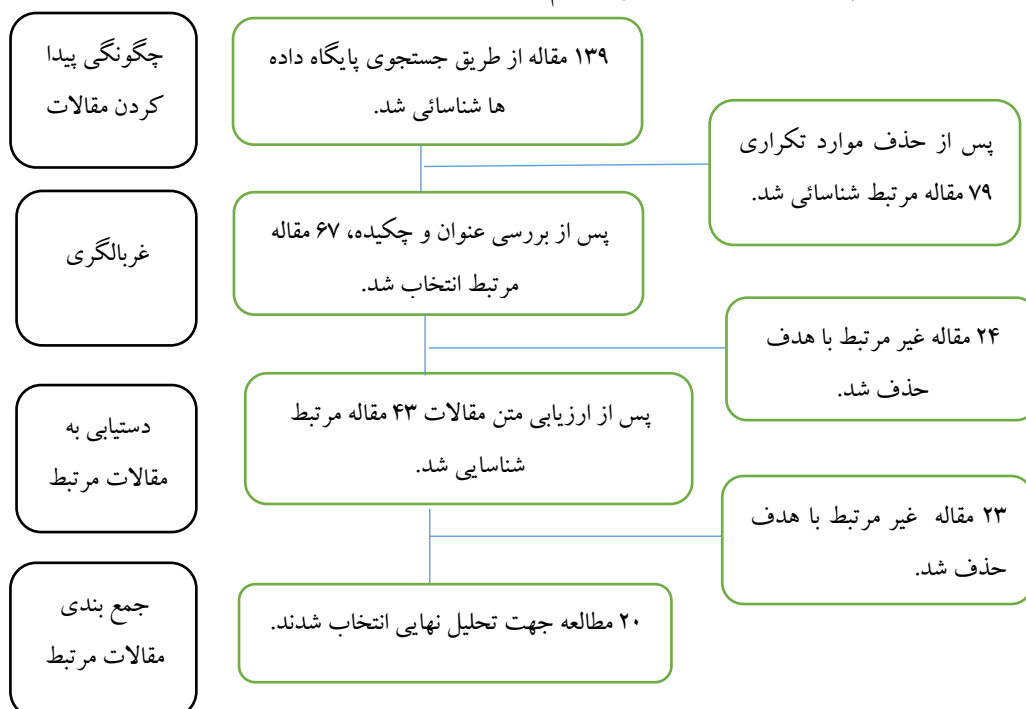
الف) مقالات و پژوهش‌هایی که اضطراب اطلاعاتی را موردبررسی قرار داده بودند. ب) مقالات و پژوهش‌هایی که ارتباط محتوایی با موضوع داشتند.

ملاک‌های خروج این مطالعه نیز شامل موارد زیر است:

الف) پژوهش‌هایی که اطلاعات کافی در زمینه هدف این پژوهش گزارش نکرده بودند. ب) پژوهش‌هایی که در مجلات نامعتبر منتشر شده بودند و یا از روش‌شناسی مناسبی برخوردار نبودند. در پژوهش حاضر برای دستیابی به مقالات از الگوی پریزما^۱ استفاده شد. روشی که در طی آن فرایند انتخاب مقالات مرتبط یا مراحل مختلف یک مرور نظام‌مند به تصویر کشیده می‌شود و دارای چهار مرحله کلی چگونگی پیدا کردن مقالات، غربالگری، دستیابی به مقالات مرتبط و جمع‌بندی مقالات مرتبط می‌باشد.

طبق جدول ۱، با جستجوی اولیه از پایگاه‌های اطلاعاتی مختلف، تعداد ۱۳۹ مقاله یافت شد که با محدود کردن استراتژی‌های جستجو ۷۹ مقاله به دست آمد. بعد از بررسی چکیده مقاله‌های به دست آمده، تعداد ۶۷ مقاله شناسایی شد. پس از بررسی متن کامل مقاله‌های به دست آمده در نهایت ۲۰ مقاله باقی ماند و موردبررسی قرار گرفت.

نمودار جریان پریزما برای حاضر چنین ترسیم شد:

نمودار ۱: نمودار جریان پریزما

۴. چارچوب ادراکی و متناسب ساختن آن با اطلاعات حاصل از تحلیل

این مرحله چارچوبی پیونددهنده است که اطلاعات به دست آمده در پیرامون آن ترکیب می شود. چارچوب ادراکی شکل گرفته در این پژوهش حول مفهوم اصلی ابعاد، مؤلفه ها و شاخص های اضطراب اطلاعاتی است.

۵. پردازش، ترکیب و تفسیر در قالب فراورده های ملموس

در این مرحله، یافته های مطالعات منتخب به صورت باز کدگذاری شده و سپس بر اساس فرایند کدگذاری محوری، کلیه کدهای باز بر اساس مفاهیم مشترک دسته بندی شدند. تحلیل داده ها به صورت دستی انجام شد.

۶. ارائه نتایج

در این بخش با توجه به فرایند و فراورده های سنتز پژوهی در یک نمای کلی، ابعاد و مؤلفه های اضطراب اطلاعاتی مورد بررسی قرار گرفت. ابتدا در قسمت فرایند سنتز پژوهی استخراج مؤلفه های اضطراب اطلاعاتی انجام شده است. به این صورت که ابتدا توصیفات کلیه مؤلفه ها به صورت باز کدگذاری می شوند، سپس در بخش ارائه نتایج ترکیب، کدهای باز در کنار هم قرار گرفته و با کدگذاری مجدد، موارد همپوشی و قرابت معنایی باهم ترکیب شده و مؤلفه ها (کدهای محوری) استخراج شد. در ادامه از طریق کدگذاری گزینشی، مقوله هایی که مفهوم مشترک داشتند در یک طبقه قرار داده شدند که منجر به شناسایی کدهای انتخابی (بعد) شدند. به منظور اطمینان از اعتبار نتایج سنتز پژوهی، از معیار اعتماد پذیری یا قابلیت اعتماد استفاده گردید. قابلیت اعتماد میزانی است که در آن می توان به یافته های تحقیق کیفی متکی بود و به نتایج آن اعتماد کرد. در این پژوهش با در نظر گرفتن هر چهار معیار پیشنهادی، در طول پژوهش و به طور مرتب توسط پژوهشگر، اعتماد پذیری پژوهش مورد بررسی قرار می گرفت. جهت باور پذیری یا مقبولیت از راهبردهای معیار مقبولیت مشتمل بر درگیری طولانی مدت و مشاهده مداوم و همچنین بازنگری ناظرین خارجی، استفاده شد و با استفاده از ناظرین خارجی متخصص (۲ نفر) بخشی از کدگذاری ها مجدداً کدگذاری شد و با درصد توافق بالای ۸۰ درصد، کدگذاری ها تأیید شدند. اطمینان پذیری و تأیید پذیری و انتقال پذیری نیز در پژوهش حاضر مورد بررسی قرار گرفت.

۴- یافته ها

سؤال اصلی پژوهش این بود که ابعاد، مؤلفه ها و شاخص های اضطراب اطلاعاتی کدام اند؟ در این بخش با توجه به الگوی رابرتس به منظور شناسایی ابعاد، مؤلفه ها و شاخص های اضطراب اطلاعاتی به تحلیل مراحل پنجم و ششم الگو پرداخته می شود:

جدول ۱: اسناد مورد مطالعه در حوزه ابعاد، مؤلفه‌های اضطراب اطلاعاتی

ردیف	مقاله	نویسنده	روش پژوهش	خلاصه نتایج
P1	Intelligent Relaxation System for Information Anxiety	شیء (۲۰۲۲)	مطالعه موردی	از دیدگاه این پژوهش علل ریشه‌ای اضطراب اطلاعات در میان کارکنان فناوری اطلاعات ناتوانی آنان در نظم‌دهی شناختی و معرفت‌شناختی و ناتوانی آنان در تمییز اطلاعات درست از نادرست است.
P2	The relationship between information overload and state of anxiety in the period of regular epidemic prevention and control in China	خو و یان (۲۰۲۲)	همبستگی	بین سرریز اطلاعات و اضطراب اطلاعات سراسر همبستگی وجود دارد. در دوران کرونا سطح اضطراب اطلاعاتی افراد بالا بوده و دلیل آن هم کاهش تعاملات و ارتباطات حضوری بوده است.
P3	The Effect of Information Overload, and Social Media Fatigue on Online Consumers Purchasing Decisions: The Mediating Role of Technostress and Information Anxiety	الیوزبکی و همکاران (۲۰۲۲)	روش پیمایشی	اضطراب اطلاعاتی که خریداران آنلاین تجربه می‌کنند ناشی از بار اطلاعاتی است که منجر به مشکلاتی در پردازش و درک حجم زیادی از اطلاعات موجود در اینترنت می‌شود.
P4	Information anxiety, intergroup emotion, and rational coping in hotel employees under normalized pandemic prevention measures	شیانگ (۲۰۲۱)	پژوهش آمیخته	اضطراب کارکنان بر رفتار منفی تأثیر بسزایی دارد، روابط بین گروهی بر واکنش‌های اضطرابی کارکنان تأثیر می‌گذارد و ارزیابی‌های شناختی از واکنش‌های اضطرابی نیز در گرایش‌های رفتاری منفی نقش دارد.
P5	Information Anxiety on Mobile Social Media	کادیر، دینگ و الخزر (۲۰۲۱)	تحلیلی-توصیفی	چندین پدیده اضطراب‌انگیز شناسایی شده، اضطراب اطلاعات در رسانه‌های اجتماعی تلفن همراه، از جمله ترس از دست دادن، اضافه‌بار اطلاعات، مقایسه اجتماعی و نگرانی‌های مربوط به حریم خصوصی وجود دارد.
P6	Visual search patterns, information selection strategies, and information anxiety for online information problem solving	تسای و همکاران (۲۰۲۱)	طرح آزمایشی تک گروهی	معیارهای ردیابی چشم یادگیرندگان در فرایند جستجوی وب با عملکرد تکلیفی و اضطراب اطلاعاتی آن‌ها ارتباط معناداری دارد.
P7	Three Needs and Information Anxiety on Knowledge Purchase Intentions across Online Knowledge Platforms	لین و همکاران (۲۰۲۱)	کیفی	پلتفرم‌های پرداخت دانش باید بر ایجاد تصویر برند قوی، تأکید بر ارزش‌های اصلی و توسعه استراتژی‌های بازاریابی برای محصولات مبتنی بر دانش تمرکز کنند.
P8	Health Anxiety, Information Anxiety, and Internet Self-Efficacy on Cyberchondria among Filipino Young Professionals during the COVID-19 Pandemic	کاتدریلا و همکاران (۲۰۲۲)	پژوهش مقطعی	این مطالعه نشان داد که اضطراب سلامتی و اضطراب اطلاعات در ایجاد سایبرکندری نقش دارند، اما خودکارآمدی اینترنتی تأثیر مثبتی ندارد.

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۱۳۳۱

سنتر پژوهی ابعاد و
مؤلفه‌های اضطراب
اطلاعاتی

ردیف	مقاله	نویسنده	روش پژوهش	خلاصه نتایج
P9	Towards Information Anxiety and Beyond	نوید و انور (۲۰۲۰)	مروری	اضطراب اطلاعاتی حاصل بی‌نظمی معرفت‌شناختی انسان و باورهای معرفت‌شناختی انسان است.
P10	Modeling Information Anxiety	نوید و همکاران (۲۰۱۹)	تحلیلی - توصیفی	پژوهش‌های آینده در مورد اضطراب اطلاعات باید در جهت‌های چندانگانه انجام شود.
P11	Towards Detecting and Managing Information Anxiety in the ICT Industry	میکالف و همکاران (۲۰۱۹)	پیمایشی طولی	اضطراب اطلاعات در سطوح غیر پیش‌پاافتاده در میان گروه شرکت‌کنندگان با اطلاعات وجود دارد. همچنین نشان داده شده است که تجربه عاملی است که شرکت‌کنندگان کمتر مستعد علائم اضافه‌بار اطلاعات هستند؛ زیرا تجربه بیشتری در این زمینه کسب می‌کنند.
P12	Evaluating the quality of perinatal anxiety information available online. Archives of women's mental health	کیربی و همکاران (۲۰۱۸)	تحلیلی - استنتاجی	سرریز اطلاعاتی اغلب با اضطراب اطلاعاتی یکسان در نظر گرفته می‌شود. علیرغم این ارتباط نزدیک بین این دو مفهوم اضطراب اطلاعاتی فراتر از سرریز اطلاعاتی است.
P13	A Generation of Information Anxiety: Refinements and A Generation of Information Anxiety: Refinements and Recommendations	هارتوگ (۲۰۱۷)	تحلیلی - توصیفی	از طریق آموزش مؤثر، مراجعین کتابخانه می‌توانند بر اضطراب اطلاعاتی غلبه کنند و اعتماد به اطلاعات را توسعه دهند.
P14	Role of Information Anxiety and Information Load on Processing of Prescription Drug Information Leaflets	باپات، پاتل و سانسگیری (۲۰۱۷)	طرح آزمایشی مقطعی	تفاوت معناداری در بار اطلاعات و نمرات اضطراب اطلاعات در سه جزوه و دو سطح درگیری وجود داشت.
P15	Information Anxiety and Information Overload of Undergraduates in Two Universities in South-West Nigeria	مستر (۲۰۱۶)	پژوهش همبستگی	بین دموگرافیک از جمله سن و جنسیت و میزان اضطراب اطلاعاتی یا اضافه‌بار اطلاعاتی گزارش شده توسط دانشجویان دانشگاه عبادان و دانشگاه آموزش تایی سولارین رابطه معناداری وجود ندارد.
P16	Understanding Information Anxiety and How Academic Librarians Can Minimize Its Effects	اکلوف (۲۰۱۳)	تحلیلی - توصیفی	اضطراب اطلاعات یکی از موانعی است که باید قبل از اینکه افراد بتوانند در عصر اطلاعات بهترین عملکرد را داشته باشند برطرف شود.

ردیف	مقاله	نویسنده	روش پژوهش	خلاصه نتایج
P17	اضطراب اطلاعاتی و حدودوثر آن: مطالعه‌ای به روش مرور نظام‌مند	ایمان زاده، بیرام پور و مرندی حیدرلو (۱۴۰۳)	مرور نظام‌مند	مفهوم اضطراب اطلاعاتی از ابهام معنایی برخوردار بوده و حدودوثر آن هم به‌طور کامل شناخته‌شده نیست. اضطراب اطلاعاتی درواقع از شکاف فزاینده بین مقدار اطلاعات موجود و توانایی ما برای پردازش و درک آن ناشی می‌شود و این نوع اضطراب با مفاهیمی نظیر اضطراب کتابخانه‌ای و اضطراب اینترنتی تفاوت بنیادین دارد.
P18	سرریز اطلاعات و نقش آن در ایجاد اضطراب اطلاعاتی	زهرا دوست زاده، محسن زاده حاجی زین‌العابدی نی (۱۴۰۱)	روش تحقیق توصیفی	روش‌هایی برای مقابله با سرریز اطلاعات وجود دارد که به‌طور کلی به دو نوع اصلی تقسیم می‌شوند: ۱. حجم اطلاعات ورودی به مغز را کم کنیم؛ ۲. توانایی در پردازش اطلاعات و دسته‌بندی آن‌ها را بهبود بخشیم.
P19	اثربخشی آموزش سواد رسانه‌ای بر کاهش اضطراب اطلاعاتی دانشجویان دانشگاه تبریز	ایمان زاده، کریمی و فرج‌پور (۱۳۹۸)	پژوهش نیمه آزمایشی	آموزش سواد رسانه‌ای در سطح معناداری سبب کاهش اضطراب اطلاعاتی و مؤلفه‌های آن شده است. پردازش اطلاعات مستلزم دستیابی به مهارت‌های زیادی از قبیل مهارت تفکر انتقادی، مهارت قضاوت و اندیشیدن درست و مهارت‌های فراشناختی است.
P20	ارائه مدل مدیریت اضطراب اطلاعاتی دانشجویان دانشگاه تبریز با رویکرد نظریه‌پردازانه داده بنیاد	ایمان زاده، و مرندی حیدرلو (۱۴۰۳)	کیفی - داده بنیاد	اضطراب اطلاعاتی با توسعه تفکر ریزومی در سایه تفکر پساساختارگرایی، ظهور و بسط یافته است. اضطراب اطلاعاتی درواقع از شکاف فزاینده بین مقدار اطلاعات موجود و توانایی ما برای پردازش و درک آن ناشی می‌شود و توسعه سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی، توسعه مهارت‌های شناختی و فراشناختی، توانمندسازی دانشجویان در مقابله با عوامل کاهنده خودمراقبتی و مهارت‌های ارزیابی اطلاعات ازجمله راهبردها و اقداماتی هستند که می‌توانند در کاهش اضطراب اطلاعاتی دانشجویان موردتوجه قرار گیرند.

در مرحله بعد در فرایند سنتز پژوهی ترکیبی استخراج مؤلفه‌ها صورت گرفته به این شکل که ابتدا توصیفات کلیه مؤلفه‌ها از طریق فرایند کدگذاری باز شناسایی می‌شود و سپس در قسمت

فرآورده سنتز پژوهی، از آنجا که هدف سنتز پژوهی ترکیب کلیه یافته‌های علمی در یک موضوع خاص و رسیدن به یک انسجام واحد است، در بخش ارائه نتایج ترکیب، ابتدا تحلیل کیفی کدهای باز در کنار هم قرار گرفته و با کدگذاری مجدد، موارد همپوشی و قرابت معنایی باهم ترکیب شده و مؤلفه‌ها (کدهای محوری) استخراج می‌شود. در ادامه برای دسته‌بندی کردن کلیه ابعاد و مؤلفه‌های اضطراب اطلاعاتی بر اساس یک مفهوم مشترک از طریق کدگذاری محوری اقدام شده است که منجر به شناسایی ۵ بعد اصلی (کد منتخب) برای مؤلفه اضطراب اطلاعاتی با توجه به پیشینه پژوهشی شد، که نتایج کدگذاری محوری و منتخب در جدول شماره ۲ آورده شده است.

جدول ۲: ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های اضطراب اطلاعاتی

کد منتخب (ابعاد)	کد محوری (مؤلفه‌ها)	زیر مقوله (کدهای باز)/منابع	
اضطراب اطلاعاتی	تنوع کانال‌های ارتباطی اطلاعاتی	ظهور شبکه‌های مجازی (۱۳،۲۰،۵)، ظهور ابزارهای ارتباطی نوین (۱۷،۱۹،۵،۱۲،۲۰،۱۵)، ظهور تلفن‌های هوشمند (۱۹،۲۰،۴،۲،۷،۱۷)، ظهور فرامتن‌ها (۱۷۸)	
	بارش اطلاعاتی و حجم بالای اطلاعات	انفجار دانش و اطلاعات (۱۱،۵،۱۷،۸)، بمباران اطلاعاتی (۱۷،۱۰)، محدودیت پردازش داده‌ها و اطلاعات (۱۷،۳،۲۰)، انفجار در برابر اطلاعات (۱۶،۲۰)، سیل نامنظم اطلاعات (۱۹،۷)، شبکه گردی و وبگردی (۳،۹،۱۰)، تردید مغزی (۵،۱۳)	
	مقدار اطلاعات	حجم زیاد دانش (۱۷،۱۸،۱۹،۱۱،۲۰)، میزان اطلاعات ورودی به مغز انسان (۹،۱۳،۲۰،۶،۱۱)، حجم انبوه اطلاعات (۲۰،۳،۲،۱۰،۱۵)، ورودی متکثر اطلاعات (۱۶،۲)، حواس متعدد انسان (۲۰،۱۷،۱۹)	
اضطراب اطلاعاتی	سرریز اطلاعاتی	رشد علم و نظریه‌های علمی (۲۶،۱۷،۱۹،۲۰)، ظهور پارادایم‌های علمی (۴،۱۹،۲۰)، ظهور نظریه‌های یادگیری جدید (۳،۹،۲۰،۱۷،۱۹)، پیوندگرایی در معرفت (۲۰،۱۷،۱۹،۷،۱۱)، ظهور پساساختارگرایی (۱۷،۲۰)، رشد فضای ریزومی (۱۷،۱۹،۲۰،۳)، اطلاعات موازی (۸،۱۰)	
	کثرت دانش	ظهور حیطه‌های علمی جدید (۲۰،۱،۱۷)، حرکت به سمت دانش تخصصی (۲۰،۱۷،۸،۱۹)، عدم تعامل دانش (۱،۵،۲۰)، تلفیق نامناسب دانش (۵،۸،۱۹)، جزیره‌ای کردن علوم (۲۰،۱۷،۶)، موضوع محوری در دانش (۲۰،۵)	
ناتوانی در دسترسی به اطلاعات	منبع اطلاعات	عدم دسترسی به منبع اطلاعات (۱،۳،۸،۱۳،۱۷،۱۹،۲۰)، تعدد منابع اطلاعاتی (۴،۹،۲۰،۱۹)، اعتبار منابع اطلاعات (۲۰،۸،۱۰،۱۷)	
	عدم توانایی در جستجوی اطلاعات	ناتوانی شناختی (۲۰،۱۷،۶،۹،۲)، فقدان مهارت جستج و (۷،۹،۱۹،۱۸)، فقدان مهارت فناوریانه (۱،۱۰،۱۵،۱۷)، فقدان دانش تخصصی نسبت به موضوع (۵،۸)، پیش نیازها و الزامات جستجوی موضوع (۵،۸،۲۰،۱۱)	

اضطراب اطلاعاتی	کمبود تجربه	فقدان تجربه در باب موضوع (۱۷۶)، تجربه شکست در دستیابی به موضوع (۵)، عدم تعامل با موضوع (۵،۲۰،۱،۱۹)
	ناتوانی در استفاده از ابزارهای جستجوی اینترنتی	ناتوانی در دسترسی به موتورهای جستجو (۳،۸)، تخصصی بودن برخی ابزارها (۵)، محدود بودن برخی ابزارهای جستجو (۴)
	محدودیت زمان	فقدان زمان کافی برای دستیابی به اطلاعات (۴،۱۳،۲۰)، کهنه شدن برخی از اطلاعات (۱۷،۷،۱۶)، از دست رفت برخی اطلاعات (۱۶،۸،۵)
	ناتوانی در پیدا کردن اطلاعات	مشکل در پیدا کردن اطلاعات موردنیاز (۱۱،۵،۱۰،۲۰)، مشکل انتخاب منابع مناسب و یا تحلیل اطلاعات (۵،۲۰،۱۹)
ناتوانی در فهم و پردازش اطلاعات	گزینشگری	سیاه‌چاله بین داده‌ها و دانش (۱۰)، ارزیابی انتقادی منابع (۱۹،۲۰،۵)، تمییز نادرست اطلاعات (۱۰،۱۷،۲۰)
	ناتوانی در تمییز اطلاعات درست از نادرست	شبه اطلاعات (۵،۹)، شبه دانش (۵)، قدرت تمییز پایین (۲۰،۱۷،۵،۱۱)، تعصب نسبت به اطلاعات (۵)، تلقین گرایی (۱۱،۱۰)
	ناهمخوانی باورهای معرفت شناختی	ناهماهنگی دانشی و نظام معرفت شناختی (۹،۱)، جزء نگری (۱۰،۱۷،۲۰)، عدم وجود معرفت کل نگر (۱،۹)، عدم انسجام معرفتی (۱،۱۰)، ناهمخوانی معرفت جدید با معارف پیشین (۱،۵)، بازدارنده‌های دانشی (۱،۹،۱۰)، کج فهمی-های قبلی (۱)
	کمبود توجه و عدم تمرکز	بی-نظمی ذهنی (۹)، اعتیاد به دستگاه دیجیتال (۹،۱،۱۰)، محرک‌های نامناسب بیرونی (۱)، ناتوانی در تفکر واضح (۱،۲۰،۵)، فقدان تکنیک‌های تمرکز (۷،۱)، پرش فکری (۱،۵)
	ناتوانی در تفکر و تحلیل اطلاعات	تفکر خطی (۲۰،۱۷،۹)، عدم برخورداری از تفکر تحلیلی و واگرایی (۹،۱۰)، عدم برخورداری از تفکر انتقادی (۱۹،۵)
	پیچیدگی اطلاعات	اطلاعات پیچیده (۱۹،۱،۲۰)، ابهام مفهومی (۱۷،۱۵)، حدود و ثغور مبهم معنایی (۱۷،۱۵)، عدم قابلیت تحلیل برخی مفاهیم و اطلاعات (۱۵،۱)، عدم وجود نمونه عینی (۱)
	دلهره ناشی از فراوانی اطلاعات	تغییر مداوم اطلاعات (۲۰،۱)، خستگی تصمیم گیری (۱،۱۰)، عقب افتادگی از اطلاعات روز (۱،۵،۱۰،۱۱۹،۲۰)، دلهره ناشی از عدم انسجام بخشی (۱،۱۷،۱۴)
عوامل روان-شناختی	دلهره غرق شدگی و رهاسدگی اطلاعاتی	احساس غرق در حجم اطلاعات زیاد موجود آنلاین (۱۰،۱۱،۱۷)، کلافگی ذهنی (۱)، گزینه‌های انتخاب زیاد اطلاعات (۱،۲۰،۱۹)، احساس سردرگمی (۲۰،۱،۹)، احساس سرگردانی (۵،۱۷)
	دلهره صحت و کیفیت اطلاعات	فقدان ملاک ارزیابی اطلاعات صحیح (۱،۵)، فقدان ملاک ارزیابی اطلاعات با کیفیت (۱)، منابع نامعتبر تولید اطلاعات (۱،۵،۱۰،۱۷)، عدم وضوح اطلاعات (۱،۱۰،۱۲)

کاهش روابط بین فردی (۴)، عدم توانایی ارتباط با خود (۲،۱۲،۱۷،۲۰)، فقدان معنا (۱،۱۰)، پرتاپ شدگی در فضای مجازی (۵،۱)	تنهایی اگزستانسیال		
خطر انتقال اطلاعات با ارزش (۱۷،۳)، دلهره عدم محرمانگی (۱،۵)، از دست رفت کنترل فرد بر اطلاعات شخصی (۲،۲۰)، خطر افشای اطلاعات (۱،۱۳)	دلهره حریم خصوصی		
وسواس فکری (۱،۹)، فوموی اطلاعاتی (۵،۱)، دسترسی نابه‌هنگام به اطلاعات مهم (۱،۹،۱۷،۲۰)	ترس از دست دادن اطلاعات مهم		
مهارت های دسته بندی (۲۰،۲،۱،۱۱)، سازمان دهی (۱،۷،۹،۱۵)، نقد و مدیریت اطلاعات (۱،۷،۹،۱۵)، کاهش اطلاعات ورودی (۲۰،۱،۵،۹)، بهبود توانایی مغز برای پردازش (۲۰)، مدیریت (۲۰،۵،۱۰)	فقدان مهارت های مدیریت اطلاعات	ناتوانی در مدیریت دانش	
دانش به عنوان قدرت (۱۰)، دانش به عنوان سرمایه (۱۰،۹)، فقدان فرهنگ اشتراک دانش (۱،۹)	عدم اعتقاد به تسهیم دانش و اطلاعات		

۵- بحث و نتیجه گیری

هدف پژوهش حاضر، شناسایی ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های اضطراب اطلاعاتی است. در این پژوهش، با بررسی و واشکافی پیشینه پژوهشی موجود این ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌ها مورد بررسی و تلفیق قرار گرفت. نتایج حاکی از شناسایی ۵ بعد کلی اضطراب اطلاعاتی به صورت سرریز اطلاعاتی، ناتوانی در دسترسی به اطلاعات، ناتوانی در فهم و پردازش اطلاعات، عوامل روان‌شناختی و ناتوانی در مدیریت دانش است.

در بعد سرریز اطلاعاتی مؤلفه‌های تنوع ارتباطات اطلاعاتی، بارش اطلاعاتی و حجم بالای اطلاعات، مقدار اطلاعات، انفجار و سرریز اطلاعات و کثرت دانش پدیدار شد. سرریز اطلاعاتی امروزه به عنوان یکی از مباحث اصلی و چالش‌های اصلی فضاهای اطلاعاتی است که نیازمند مدیریت است. این وضعیت زمانی به وجود می‌آید که اطلاعات از لحاظ حجم در حجم زیادی تولید شده باشد (هالیست و همکاران، ۲۰۲۴). سرریز اطلاعات چالشی است که با دیجیتالی شدن مداوم دنیای کار و استفاده روزافزون از فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات تشدید می‌شود (آرنولد و همکاران، ۲۰۲۳). اگرچه سرریز اطلاعاتی به عنوان یک پدیده اجتناب‌ناپذیر تلقی می‌شود ولی شواهد تجربی نشان می‌دهد که سرریز اطلاعات به طور گسترده‌ای عملکرد فردی، اجتماعی و تحصیلی افراد و کیفیت تصمیم‌گیری افراد را با اختلال مواجه کند (فیلیپس-ورن و آدیا، ۲۰۲۰). پژوهش‌های تسای و همکاران (۲۰۲۱)، لین و همکاران (۲۰۲۱)، کاتدریلا و همکاران (۲۰۲۲)، نوید و انور (۲۰۲۰)، نوید و همکاران (۲۰۱۹)، هارتوگ (۲۰۱۷)، باپات، پاتل و سانسگیری

1. Hołyst, J. A., Mayr, P., Thelwall, M., Frommholz, I., Havlin, S., Sela, A., ... & Sienkiewicz, J.
2. Arnold, M., Goldschmitt, M., & Rigotti, T
3. Phillips-Wren, G., and Adya, M.

(۲۰۱۷) و ایمان زاده، بیرام پور و مرندی حیدرلو (۱۴۰۳) نیز سرریز اطلاعاتی را عامل اضطراب اطلاعاتی می‌دانند. اصطلاح سرریز اطلاعات که برای اولین بار توسط تافلر مطرح شد به موقعیتی اطلاق می‌شود که فرد به دلیل بارش اطلاعات بیش از حد در توانایی فهم و تصمیم‌گیری‌های صحیح و به‌موقع با مشکل مواجه شده و عملکرد واقعی خود را از دست می‌دهد (بلابس و همکاران^۱، ۲۰۲۳). با توجه به رشد و توسعه ریزومی دانش فرایند دانش و معرفت دارای حد نهایی نیست و فرایند تفکر نیز به جایی ختم نمی‌شود و شدن پشت شدن بوده و در حال دگرگونی و سیالیت است (سیموئر و کالدیریا^۲، ۲۰۲۴). یکی از پیامدهای رشد ریزومی دانش، تولید حجم زیاد و بالای اطلاعات است و با توجه به رشد ریزوم به‌صورت کثرت‌گرایی عرضی، اطلاعات هم به‌صورت ریزومی رشد می‌کنند (کوک^۳، ۲۰۲۴). با این حجم عظیم اطلاعات و دانش‌ها اگر فردی از انفعال برخوردار باشد و از عاملیت خود بهره‌ای نبرد، این سرریز اطلاعاتی منجر به اضطراب اطلاعاتی خواهد شد (تریل^۴، ۲۰۲۳).

بعد دیگر اضطراب اطلاعاتی، بعد ناتوانی در دسترسی به اطلاعات است که از مؤلفه‌های منبع اطلاعات، عدم توانایی در جستجوی اطلاعات، کمبود تجربه، ناتوانی در استفاده از ابزارهای جستجوی اینترنتی، محدودیت زمان و ناتوانی در پیدا کردن اطلاعات برخوردار است. ناتوانی در دسترسی به اطلاعات زمانی در فرد ایجاد می‌شود که فرد از توانمندی‌های خود برای دسترسی به اطلاعات به‌درستی آگاه نباشد (بیلابس و همکاران^۵، ۲۰۲۳). ناتوانی در دسترسی به اطلاعات می‌تواند ناشی از فقدان مهارت‌های جستجوی اطلاعات، فقدان دانش نظری در باب موضوع جستجو یا حالت روان‌شناختی عدم اعتماد به نفس بالا در دسترسی به اطلاعات باشد (ویسته^۶، ۲۰۲۴). بر اساس یافته‌های پژوهش، عدم دسترسی به اطلاعات می‌تواند اضطراب اطلاعاتی افراد را افزایش بدهد چنانچه پژوهش‌های شیء (۲۰۲۲)، خو و یان (۲۰۲۲)، الیوزبکی و همکاران (۲۰۲۲)، ایمان زاده و مرندی (۱۴۰۳) و دیگران هم اشاره داشتند بخش عظیمی از اضطراب اطلاعاتی افراد ریشه در عدم توانایی فرد در دسترسی به اطلاعات است. در خیلی از مواقع زمان نامحدود و اطلاعات زیاد و انتظار فرد در درک و دریافت این اطلاعات زیاد باعث اضطراب اطلاعاتی است (نوید و انور، ۲۰۲۰). توانمندسازی افراد در جستجوهای اینترنتی و درک منبع اطلاعات می‌تواند در کاهش اضطراب اطلاعاتی نقش ایفا کند.

از دیگر ابعاد اضطراب اطلاعاتی بعد ناتوانی در فهم و پردازش اطلاعات است. این بعد نیز از مؤلفه‌های گزینشگری، ناتوانی در تمییز اطلاعات درست از نادرست، ناهمخوانی باورهای معرفت‌شناختی، عدم تمرکز، کمبود توجه، ناتوانی در تفکر و تحلیل اطلاعات و پیچیدگی

1. Belabbes, M. A., Ruthven, I., Moshfeghi, Y., & Rasmussen Pennington, D.

2. Simões, J. M., & Caldeira, W.

3. Cook

4. Terrile

5. Belabbes, M. A., Ruthven, I., Moshfeghi, Y., & Rasmussen Pennington, D.

6. Vicente, P.

سنتر پژوهی ابعاد و مؤلفه‌های اضطراب اطلاعاتی

اطلاعات تشکیل شده است. دیدگاه‌های متفاوتی در باب ناتوانی افراد در فهم و پردازش اطلاعات ارائه شده است. روان‌شناسان شناختی بر این امر اعتقاد دارند که عدم توانایی انسان در فهم و پردازش اطلاعات ناشی از نحوه ورود اطلاعات به ذهن و عدم ارتباط معنایی بین آن‌ها است (زیانگ و پروکتور^۱، ۲۰۱۸). از دیدگاه رسنیک^۲ (۲۰۲۴) باورها و پیش‌فرض‌های ذهنی انسان در کسب اطلاعات جدید و پردازش آن‌ها نقش مهمی را ایفا می‌کند و در واقع این باورها، دانش‌ها و پیش‌فرض‌های قبلی می‌تواند نقش تسهیل‌گر و بازدارنده را برای ذهن ایفا کند. مطابق با پژوهش‌های انجام گرفته، تقریباً می‌توان گفت که اکثر پژوهش‌های بررسی شده در پژوهش، بر نقش ناتوانی در فهم و پردازش اطلاعات بر اضطراب اطلاعاتی اشاره داشتند. الیوزبکی و همکاران (۲۰۲۲)، ایمان زاده و مرنندی حیدرلو (۱۴۰۳)، نوید و انور (۲۰۲۰)، نوید و همکاران (۲۰۱۹)، هارتوگ (۲۰۱۷)، بایات، پاتل و سانسگیری (۲۰۱۷) و ایمان زاده، بیرام پور و مرنندی حیدرلو (۱۴۰۳) و دیگران به این امر و برخی از مؤلفه‌های آن اشاره داشتند. الیوزبکی و همکاران (۲۰۲۲) بر این اعتقاد است که ماهیت اطلاعات و پیچیدگی آن باعث می‌شود که انسان قادر به فهم اطلاعات نبوده و دچار اضطراب اطلاعاتی شود. ایمان زاده و مرنندی حیدرلو (۱۴۰۳) نقش معرفت‌شناسی و ناهماهنگی‌های معرفت‌شناختی را اصلی‌ترین مؤلفه اضطراب اطلاعاتی عنوان می‌کند و عدم انسجام و ناهماهنگی در باورهای معرفت‌شناختی را در اضطراب اطلاعاتی تأثیرگذار می‌داند. بعد دیگر اضطراب اطلاعاتی عوامل روان‌شناختی اضطراب اطلاعاتی است. در این بعد مؤلفه‌های متعددی همچون دلهره ناشی از فراوانی اطلاعات، احساس غرق‌شدگی در اطلاعات، احساس رهاشدگی اطلاعاتی، دلهره صحت و کیفیت اطلاعات، احساس تنهایی اگزستانسیال، نگرانی‌های مربوط به حریم خصوصی و ترس از دست دادن اطلاعات مهم شناسایی شدند. اگرچه اضطراب اطلاعاتی اضطرابی عمدتاً معرفت‌شناختی است تا روان‌شناختی، ولی می‌توان ذکر کرد که افراد برخوردار از اضطراب اطلاعاتی از پیامدهای روان‌شناختی آن بی‌بهره نبوده‌اند. ژائو و همکاران^۳ (۲۰۲۴) بر این امر اعتقاد دارند که اضطراب اطلاعاتی می‌تواند بر شایستگی‌ها و صلاحیت‌های فردی و حرفه‌ای فرد تأثیرگذار باشد. اضطراب اطلاعاتی می‌تواند با خود بیگانگی انسان و عدم توجه به خود، تعاملات بین فردی را کاهش داده و در انزوای او تأثیرگذار باشد (لاگو و آتکین^۴، ۲۰۱۵). پژوهش‌های شیانگ (۲۰۲۱)، کادیر، دینگ و الخزر (۲۰۲۱)، کاتدریلا و همکاران (۲۰۲۲)، نوید و انور (۲۰۲۰)، نوید و همکاران (۲۰۱۹)، ایمان زاده، بیرام پور و مرنندی حیدرلو (۱۴۰۳)، ایمان زاده، کریمی و فرج‌پور (۱۳۹۸) و ایمان زاده، و مرنندی حیدرلو (۱۴۰۳) بر نقش عوامل روان‌شناختی در اضطراب اطلاعاتی به‌عنوان معلول این نوع اضطراب اشاره داشتند. این نوع اضطراب می‌تواند احساسات نامناسب و خطرآفرینی همچون احساس رهاشدگی و غرق

1. Xiong, A., & Proctor, R. W.

2. Resnick, L. B.

3. Zhao, B. Y., Chen, M. R., Lin, R., Yan, Y. J., & Li, H.

4. Lagoe, C., & Atkin, D.

شدی افراد در بطن اطلاعات را بر انسان مستولی کند. پژوهش ایمان زاده، کریمی و فرج پور (۱۳۹۸) به این نکته مهم اشاره می کنند که افراد برخوردار از اضطراب اطلاعاتی احساس تنهایی اگزستانسیال بالایی دارند و این غرق شدن در اطلاعات انسان را از ماهیت واقعی خود دور کرده و بیگانه می کند.

و در نهایت آخرین بعد اضطراب اطلاعاتی، ناتوانی در مدیریت دانش است. در این بعد نیز دو مؤلفه فقدان مهارت های مدیریت اطلاعات و عدم اعتقاد به تسهیم دانش و اطلاعات پدیدار شد. مدیریت دانش فرایند شناسایی و استفاده بهینه و خلاقانه از دانش و اطلاعات است (فاروق^۱، ۲۰۲۴). ظهور فناوری اطلاعات و ارتباطات، لزوم توجه به مدیریت دانش ضمنی و آشکار و پرداختن به سرمایه های ذهنی را ضروری کرده است (جوردائو و نواس^۲، ۲۰۲۴). مدیریت دانش در عصر امروز مستلزم دستیابی به مهارت های شناختی، فراشناختی است و عدم تسلط بر این مهارت ها می تواند عملکرد فرد را در مدیریت دانش و سازمان دهی آن ها با مشکل مواجه کند. همسو با یافته های پژوهش، یافته های پژوهش ایمان زاده، و مرندی حیدرلو (۱۴۰۳) به این امر اشاره دارد که مهارت هایی نظیر توسعه سواد رسانه ای و اطلاعاتی، توسعه مهارت های شناختی و فراشناختی، توانمندسازی دانشجویان در مقابله با عوامل کاهنده خود مراقبتی و مهارت های ارزیابی اطلاعات از جمله راهبردها و اقداماتی هستند که می توانند در کاهش اضطراب اطلاعاتی مورد توجه قرار گیرند. یافته های نوید و انور (۲۰۲۰)، نوید و همکاران (۲۰۱۹)، الیوزبکی و همکاران (۲۰۲۲) و بلابس و همکاران (۲۰۲۳) نیز بر نقش این مهارت ها در کنترل اضطراب اطلاعاتی اشاره دارند. در حالت کلی این مؤلفه ها طبیعتاً ماهیت راهبرد دارند و به این امر اشاره دارند که فقدان مهارت هایی نظیر دسته بندی، سازمان دهی مدیریت اطلاعات، کاهش اطلاعات ورودی می تواند به رشد اضطراب اطلاعاتی کمک کرده و رفع این فقدان ها و بهبود توانایی مغزی برای پردازش اطلاعات و مدیتیشن می تواند به رفع این اضطراب کمک کند.

با توجه به ابعاد فوق در باب اضطراب اطلاعاتی و مؤلفه های آن اختلاف نظرهایی وجود دارد. بررسی پژوهش های قبلی در باب اضطراب اطلاعاتی و ابعاد و مؤلفه های آن نشان می دهد که این حیطه نیز سیر تکوینی خود را طی می کند. اگر در بدو پیدایش خود این نوع اضطراب با اضطراب های جستجوی اطلاعات، اضطراب کتابخانه ای و اضطراب اینترنتی یکسان در نظر گرفته می شد، امروز با تکوین دامنه اضطراب اطلاعاتی این ابهام در حال رفع شدن است و ابعاد جدیدی در این حیطه در حال ظهور است. اگرچه اکثر پژوهش های انجام گرفته بر سرریز اطلاعاتی، ناتوانی در فهم و پردازش اطلاعات و ناتوانی در دسترسی به اطلاعات را به عنوان ابعاد اصلی اضطراب اطلاعاتی عنوان می کنند ولی ابعاد جدیدی نیز در اضطراب اطلاعاتی در حال ظهور است. یکی از این ابعاد که در این پژوهش نیز به آن اشاره شد، عوامل روان شناختی و معرفت شناختی (ناتوانی در

1. Farooq, R.

2. Jordão, R. V. D., & Novas, J. C.

مدیریت دانش) بود. با ظهور معرفت‌شناسی‌های نوین در حوزه علم به‌خصوص ظهور فرامتن‌ها، ظهور نظریه ریزومی دانش و نظریه پیوندگرایی دانش به‌صورت شبکه‌ای و ریزومی رشد و توسعه پیدا می‌کند و ناتوانی فرد در تحلیل این اطلاعات، انسجام‌بخشی به این اطلاعات انسان امروز را دچار بحران‌های روان‌شناختی و معرفت‌شناختی خواهد کرد. این دلهره‌های نوظهور که در حال تأثیرگذاری بر شرایط و کیفیت زندگی انسان امروزی هستند، در بستر اضطراب اطلاعاتی ظاهر شده‌اند و مدیریت این اضطراب در عصر حاضر بیش‌ازپیش ضروری است و این نوع می‌تواند تأثیر قابل‌توجهی بر سلامت ذهنی و به‌تبع آن بر سلامت فرد بگذارد. لذا شناسایی ابعاد اضطراب اطلاعاتی می‌تواند افراد را در مدیریت این اضطراب و غلبه بر آن توانمند سازد. استنتاج مؤلفه‌های اضطراب اطلاعاتی با دیگر روش‌های پژوهشی نظیر پدیدار شناختی و گروه کانونی و از روش‌های متعدد گردآوری داده‌ها نظیر مصاحبه با صاحب‌نظران این حوزه می‌تواند در بازشناسی دقیق ابعاد و مؤلفه‌های اضطراب اطلاعاتی نقش مؤثری را ایفا کند.

نشریه مطالعات دانش‌پژوهی

صفحه ۱۴۱

سنتز پژوهی ابعاد و
مؤلفه‌های اضطراب
اطلاعاتی

۶-منابع و مآخذ

ایمان‌زاده، علی؛ کریمی، جواد؛ و فرج‌پور بناب، فاطمه. (۱۳۹۸). اثربخشی آموزش سواد رسانه‌ای بر کاهش اضطراب اطلاعاتی دانشجویان دانشگاه تبریز. *پژوهش‌های ارتباطی (پژوهش و سنجش)*، ۲۶ (۴)، ۲۰۷-۱۷۳. DOI: 10.22082/CR.2019.107908.1837

ایمان‌زاده، علی؛ بیرام‌پور باسمنج، نعیمه؛ و مرندی حیدرلو، مریم. (۱۴۰۳). اضطراب اطلاعاتی و حدود و ثغور آن: مطالعه‌ای به روش مرور سیستماتیک. *فصلنامه بازیابی دانش و نظام‌های معنایی*، ۱۱ (۴۱)، ۶۰-۴۱. DOI: 10.22054/jks.2024.76750.1623

ایمان‌زاده، علی؛ و مرندی حیدرلو، مریم. (۱۴۰۳). ارائه مدل مدیریت اضطراب اطلاعاتی دانشجویان دانشگاه تبریز با رویکرد نظریه پردازی داده بنیاد. *پژوهشنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۱۴ (۱)، ۱۵۰-۱۳۱. DOI: 10.22067/infosci.2024.85688.1188

دوست‌زاده، زهرا؛ و حاجی‌زین‌العابدینی، محسن. (۱۴۰۱). سربز اطلاعات و نقش آن در ایجاد اضطراب اطلاعاتی. *نشاء علم*، ۱۳ (۱)، ۳۲-۲۶.

Al-Youzbaky, B. A., & Hanna, R. D. (2022). The effect of information overload, and social media fatigue on online consumers purchasing decisions: the mediating role of technostress and information anxiety. *Journal of System and Management Sciences*, 12(2), 195-220. DOI: 10.33168/JSMS.2022.0209

Arnold, M., Goldschmitt, M., & Rigotti, T. (2023). Dealing with information overload: a comprehensive review. *Frontiers in psychology*, 14, 1122200. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1122200>

Bapat, S. S., Patel, H. K., & Sansgiry, S. S. (2017). Role of information anxiety and information load on processing of prescription drug information leaflets. *Pharmacy*, 5(4), 57. <https://doi.org/10.3390/pharmacy5040057>

Belabbes, M. A., Ruthven, I., Moshfeghi, Y., & Rasmussen Pennington, D. (2023). Information overload: a concept analysis. *Journal of Documentation*, 79(1), 144-159. <https://doi.org/10.1108/JD-06-2021-0118>

Blundell, S., & Lambert, F. (2014). Information anxiety from the undergraduate student perspective: a pilot study of second-semester freshmen. *Journal of Education for Library and Information Science*, 55(4), 261-274.

- Cadier, A., Ding, J., & El Khazzar, S. (2021). *Information Anxiety on Mobile Social Media*. [Master's thesis, Department of Informatics, Lund School of Economics and Management, Lund University]. Lund University archive.
- CATEDRILLA, J., EBARDO, R., LIMPIN, L., VEGA, C. J. D., & DOCE, L. J. (2022, November). Health anxiety, information anxiety, and internet self-efficacy on cyberchondria among Filipino young professionals during the COVID-19 pandemic. In *International Conference on Computers in Education* (pp. 604-610).
- CATEDRILLA, J., EBARDO, R., LIMPIN, L., VEGA, C. J. D., & DOCE, L. J. (2022, November). Health anxiety, information anxiety, and internet self-efficacy on cyberchondria among Filipino young professionals during the COVID-19 pandemic. In *International Conference on Computers in Education* (pp. 604-610).
- Cook, P. J. (2024). *Choreographic Practice in Online Pedagogy*. Palgrave Macmillan.
- Eklof, A. (2013). Understanding information anxiety and how academic librarians can minimize its effects. *Public Services Quarterly*, 9(3), 246-258. <https://doi.org/10.1080/15228959.2013.815529>
- Fernández-Otoya, F., Cabero-Almenara, J., Pérez-Postigo, G., Bravo, J., Alcázar-Holguin, M. A., & Vilca-Rodríguez, M. (2024). Digital and Information Literacy in Basic-Education Teachers: A Systematic Literature Review. *Education Sciences*, 14(2), 127. <https://doi.org/10.3390/educsci14020127>
- Hartog, P. A. (2017). A Generation of Information Anxiety: Refinements and Recommendations. *Christian Librarian*, 60(1), 44-55. doi: <https://doi.org/10.55221/2572-7478.1007>
- Hołyst, J. A., Mayr, P., Thelwall, M., Frommholz, I., Havlin, S., Sela, A., ... & Sienkiewicz, J. (2024). Protect our environment from information overload. *Nature Human Behaviour*, 8(3), 402-403. <https://doi.org/10.1038/s41562-024-01833-8>
- Jordão, R. V. D., & Novas, J. C. (2024). Information and knowledge management, intellectual capital, and sustainable growth in networked small and medium enterprises. *Journal of the Knowledge Economy*, 15(1), 563-595. <https://doi.org/10.1007/s13132-022-01043-5>
- Khotimah, K., & Rusijono, A. M. (2024). Enhancing Metacognitive and Creativity Skills through AI-Driven Meta-Learning Strategies. *International Journal of Interactive Mobile Technologies*, 18(5). DOI:10.3991/ijim.v18i05.47705
- Kirby, P. L., Reynolds, K. A., Walker, J. R., Furer, P., & Pryor, T. A. (2018). Evaluating the quality of perinatal anxiety information available online. *Archives of women's mental health*, 21, 813-820. DOI:10.1007/s00737-018-0875-5
- Lagoe, C., & Atkin, D. (2015). Health anxiety in the digital age: An exploration of psychological determinants of online health information seeking. *Computers in Human Behavior*, 52, 484-491. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.06.003>
- Lin, S., Cheng, K., & Chuang, S. H. (2021). Three needs and information anxiety on knowledge purchase intentions across online knowledge platforms. *Behavioral Sciences*, 11(10), 127. <https://doi.org/10.3390/bs11100127>
- Micallef, M., & Porter, C. (2019). *Towards Detecting and Managing Information Anxiety in the ICT Industry*. In *SEKE* (pp. 594-775). DOI:10.18293/SEKE2019-095
- Mr, O. J. O. (2016). Information anxiety and information overload of undergraduates in two universities in South-West Nigeria.
- Naveed, M. A., & Anwar, M. A. (2019). Modeling information anxiety. *Library Philosophy and Practice*, 2758.
- Naveed, M. A., & Anwar, M. A. (2020). Towards Information Anxiety and Beyond. *Webology*, 17(1). DOI:10.14704/WEB/V17I1/a208
- Phillips-Wren, G., & Adya, M. (2020). Decision making under stress: The role of information overload, time pressure, complexity, and uncertainty. *Journal of decision systems*, 29(sup1), 213-225. DOI: 10.1080/12460125.2020.1768680

- Resnick, L. B. (Ed.). (2024). *The nature of intelligence*. Taylor & Francis.
- Simões, J. M., & Caldeira, W. (2024). Rhizomatic Creativity: Exploring the Uncharted Territories of AI-Generated Imagery. *[RMd] Revista Multidisciplinar*, 6(3), e202425-e202425. DOI: <https://doi.org/10.23882/rmd.24228>
- Wurman, R. S., Leifer, L., Sume, D., & Whitehouse, K. (2001). Information anxiety two. *Que, Indianapolis, IN*.
- Shi, X. (2022). *Intelligent Relaxation System for Information Anxiety*. Rochester Institute of Technology. [Unpublished Master's thesis]. Rochester University.
- Sugilar, H., Yudhiantara, R. A., & Ramdhani, S. (2024). Analysis of Students' Metacognitive Ability and Meta-skills in Solving Mathematical Problems with Higher-Order Thinking Skills. *MathSciEdu: Journal of Mathematics and Science Education*, 1(1), 39-52. DOI: [10.12691/education-7-11-5](https://doi.org/10.12691/education-7-11-5)
- Terrile, V. C. (2023). Finding the answers: Community college students' non-Academic information behaviors. *Community College Journal of Research and Practice*, 47(3), 165-182. <https://doi.org/10.1080/10668926.2021.1985014>
- Tsai, M.-J., & Wu, A.-H. (2021). Visual search patterns, information selection strategies, and information anxiety for online information problem solving. *Computers & Education*, 172, 104236. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2021.104236>
- Vicente, P. (2024). Exploring and depicting information pathologies: A case study of information technology anxiety and information overload. *The Canadian Journal of Information and Library Science*, 47(2), 99-107. DOI: <https://doi.org/10.5206/cjils-rcsib.v47i2.17683>
- Xiang, K., Qiao, G., Gao, F., & Cao, Y. (2021). Information anxiety, intergroup emotion, and rational coping in hotel employees under normalized pandemic prevention measures. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 48, 344-356. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2021.07.005>
- Xiong, A., & Proctor, R. W. (2018). Information processing: The language and analytical tools for cognitive psychology in the information age. *Frontiers in psychology*, 9, 1270. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.01270>
- Xu, C., & Yan, W. (2022). The relationship between information overload and state of anxiety in the period of regular epidemic prevention and control in China: a moderated multiple mediation model. *Current Psychology*, 1-18. DOI: <https://doi.org/10.1007/s12144-022-03289-3>
- Zhao, B. Y., Chen, M. R., Lin, R., Yan, Y. J., & Li, H. (2024). Influence of information anxiety on core competency of registered nurses: mediating effect of digital health literacy. *BMC nursing*, 23(1), 626. DOI: [10.1186/s12912-024-02275-3](https://doi.org/10.1186/s12912-024-02275-3)